

וְצָרִיכָה אֶשֶׁת זְנוּנִים לְתַקֵּן עֲצָמָה כְּמוֹ שְׁלֵה, וְלֹא יִכְלָה. הַרְשֵׁם וְהָאוֹת שֶׁל אֶשֶׁת חֵיל הוּא הָאוֹת ה', וְכִף רְאוּי לָהּ. הַרְשֵׁם הַהוּא שֶׁל אֶשֶׁת זְנוּנִים וְהָאוֹת שְׁלֵה הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ גִּוֵן (שְׁצָרִיף), וְלֹא הִתְתַּקֵּן לְהַיּוֹת כֶּף, וְהָאוֹת שְׁלֵה ק'. הָאוֹת שְׁלֵה הִתְתַּקְּנָה בְּתַקֵּן שֶׁל הָאוֹת ה', (אוֹת ק' בְּאוֹתוֹ גִּוֵן שֶׁל ה', וְלֹא נִתְקַנָּה לְהַיּוֹת כֶּף, הָאוֹת שְׁלֵה נִתְקַנָּה בְּתַקֵּן שֶׁל הָאוֹת ה') כְּמוֹ קוֹף אֶצֶל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ אַחֵר בְּנֵי אָדָם וְלֹא נִתְקַן לְעִשׂוֹת כֶּף. כְּמוֹ כֵן עָשָׂה מִשָּׂה אֶת אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ עַל אוֹתוֹ רֶשֶׁם שְׂרָאוּי לוֹ, וְתַמִּיד מִתְקַן לְהַרְע, וְעַלְיו חֲטָא אָדָם וּגְרַשׁ מִגֵּן עֵדֶן, שִׁיְהִיָּה מְקוֹם דִּיּוּרוֹ כְּמוֹ הַדִּיּוּר שֶׁלְמַעֲלָה.

בְּתוֹב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתוֹ אוֹר נִגְנָז וְהַזְדַּמֵּן לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה, שֶׁכְּתוּב (תהלים צ) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק, לְצַדִּיק וְדָאֵי סְתָם. וְאוֹתוֹ הָאוֹר לֹא שָׁמַשׁ בְּעוֹלָם פְּרֻט לְיוֹם הַרְאֵשׁוֹן, וְאַחַר כֶּף נִגְנָז וְלֹא שָׁמַשׁ יוֹתֵר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲלֵמְלָא נִגְנָז מִכָּל וְכָל, לֹא עוֹמֵד הָעוֹלָם אִפְלוּ רְגַע אֶחָד, אֲלֵא נִגְנָז וְנִזְרַע כְּזֶרַע הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת וְזִרְעִים וּפְרוֹת, וּמִמֶּנּוּ הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. וְאִין לֶךְ יוֹם שֶׁלֹּא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם וּמִקֵּיִם הַכֹּל שֶׁבּוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זֵן אֶת הָעוֹלָם. וּבְכָל מְקוֹם שֶׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה בְּלִילָה, חוּט אֶחָד יוֹצֵא מֵאוֹתוֹ אוֹר גְּנוּז וְנִמְשָׁף עַל אוֹתָם שֶׁעוֹסְקִים בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עַמִּי. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. בְּיוֹם שֶׁהוֹקֵם הַמֶּשֶׁכֶּן לְמַטָּה, מֵהַ כְּתוּב? (שמות ז) וְלֹא יְכַל מִשָּׂה לְבַא אֶל אֶהֱל מוֹעֵד פִּי שְׁכֵן עַלְיו הָעֵנָן. מֵהַ זֶה הָעֵנָן?

הָוָה (נ"א עמוּדָא דְעֵנָנָא) מֵהָהוּא

זְנוּנִים לְאֶתְתַּקְנָא גְרַמָּה כְּגוֹוֵנָא דִּילָהּ, וְלֹא יְכִילֵת. אֶשֶׁת חֵיל, הַהוּא רְשִׁימוּ וְאֶת דִּילָהּ, אִיהוּ אֶת ה', וְהָכִי אֶתְחַזִּי לָהּ. אֶשֶׁת זְנוּנִים הַהוּא רְשִׁימָא וְאֶת דִּילָהּ אִיהוּ כֶּהָהוּא גְוֵוֵנָא (נ"א דְאֶצְטְרִיף), וְלֹא אֶתְתַּקֵּן לְמַהוּי הָכִי, וְאֶת דִּילָהּ ק', אֶת דִּילָהּ אֶתְתַּקְנָא בְּתַקֵּן דָּאֶת ה', (ס"א אֶת ק' כֶּהָהוּא גְוֵוֵנָא דִּה' וְלֹא אֶתְתַּקְנָא לְמַהוּי הָכִי אֶת דִּילָהּ אֶתְתַּקְנָא בְּתַקֵּן דָּאֶת ה') כְּגוֹוֵנָא דְקוֹפָא אֶצֶל בְּנֵי נָשָׂא, דְאֶזְלָא בְּתֵר בְּנֵי נָשָׂא, וְלֹא אֶתְתַּקֵּן לְמַעַבְדַּד הָכִי. כְּגוֹוֵנָא דָּא עֵבַד מִשָּׂה הַהוּא נְחָשׁ, עַל הַהוּא רְשִׁימוּ דְאֶתְחַזִּי לָיָהּ, וְתַדִּיר אֶתְתַּקֵּן לְאַבְאָשָׂא, וְעַלְיָה חֵב אָדָם, וְאֶתְתַּרְךָ מִגְּנֵתָא דְעֵדֶן, דִּיהוּה אֶתֵר דִּיּוּרִיָּה כְּגוֹוֵנָא דִּיּוּרָא דְלַעֲיֵלָא.

בְּתוֹב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַהוּא אוֹר אֶתְגְּנִיז וְאִיהוּ אֶזְדַּמֵּן לְגַבִּי צַדִּיקָא לְעֵלְמָא דָּאֶתִּי. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְכְּתִיב, (תהלים צ) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק. לְצַדִּיק וְדָאֵי סְתָם. וְהַהוּא אוֹר לֹא שָׁמַשׁ בְּעֵלְמָא, בְּרַ יוֹמָא קְדַמָּא. וְלְבַתֵּר אֶתְגְּנִיז, וְלֹא שָׁמַשׁ יוֹתֵר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲלֵמְלָא אֶתְגְּנִיז מִכָּל (דף קמ"ח ט"ו) וְכָל, לֹא קָאִים עֵלְמָא אִפְלוּ רְגַעָא חֲדָא, אֲלֵא אֶתְגְּנִיז וְאֶזְדַּרַע כְּפָהֵי זָרַעָא דְעַבִּיד תוֹלְדִין וְזִרְעִין וְאִיבִין, וּמִנֵּיהּ אֶתְקֵיִם עֵלְמָא. וְלִית לֶךְ יוֹמָא, דְלֹא נִפִּיק מִנֵּיהּ בְּעֵלְמָא, וּמִקֵּיִם כְּלָא דְבִיָּה זֵן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא. וּבְכָל אֶתֵר דְלַעָאן בְּאוּרִייתָא בְּלִילָא, חֵד חוּטָא נִפִּיק מֵהָהוּא אוֹר גְּנִיז, וְאֶתְמַשִּׁיף עַל אִינוֹן דְלַעָאן בָּהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה יי' חֶסֶדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עַמִּי. וְהָא אוּקְמִנָּא. יוֹמָא דְאֶתְקֵם מִשְׁכְּנָא לְתַתָּא, מֵהַ כְּתִיב (שמות ז) וְלֹא יְכַל מִשָּׂה לְבַא אֶל אֶהֱל מוֹעֵד פִּי שְׁכֵן עַלְיו הָעֵנָן. מֵאִי הָעֵנָן. חֵד חוּטָא

סֹטְרָא דְאֹר קְדָמָא, דְנָפֵק בְּחֻדָּה בְּכֹלָא
 (דְּכֹלָה), כְּד עָאלַת לְמִשְׁפָּנָא דְלִתְתָּא. וּמַהֲהוּא
 יוֹמָא (קְדָמָא). לָא אֲתַגְלִי, אֲבָל שְׁמוּשָׁא קָא
 מִשְׁמַשׁ בְּעֵלְמָא, וְאִיהוּ מְחַדֵּשׁ בְּכֹל יוֹמָא
 עוֹבְדָא דְבְרָאשִׁית.

רבי יוסי הוה לעי באורייתא, והוה עמיה רבי
 יצחק ורבי חזקיה. אמר רבי יצחק, הא
 חמינן דעובדא דמשפנא, פגוונא דעובדא
 דשמים וארץ, והא אתערו חבריא ברזין
 דלהון זעירו, דלא יכיל בר נש למיכל
 בפומיה, ולמישט ידיה לגו פומיה ולמבלע.

אמר רבי יוסי, מלין אלין נסלק לון לגו (נ"א
 לנביח) בוצינא קדישא, דאיהו מתקן
 תבשילין מתיקין, כמה דאתקין לון עתיקא
 קדישא, סתימא דכל סתימין, ואיהו אתקין
 תבשילין, דלית בהו אתר, למיתי אחרא,
 למשדי בהו מלחא. ותו, דיכיל בר נש למיכל
 ולמשתי ולאשלמא כרסוי מפל עדונין
 דעלמא ולאשתארא, וביה יתקיים, (מלכים ב ד)
 ויתן לפניהם ויאכלו ויותירו כדבר יי'.

פתח ואמר, (מלכים א ה) ויי', נתן חכמה לשלמה
 כאשר דבר לו ויהי שלם בין חירם ובין
 שלמה ויכרתו ברית שניהם. האי קרא הא
 אתמר בכמה דוכתי. אבל ויי', אסתפמותא
 דלעילא ותתא כחדא. ויי' איהו ובי דיניה. נתן
 חכמה, נתן: פמאן דיהיב נבזבזא ומתנה
 לרחימיה. פאשר דבר לו, שלימו דחכמתא,
 בעותרא, ובשלם, ובשלטנו, הדא הוא דכתיב
 פאשר דבר לו.

ויהי שלם בין חירם ובין שלמה, מאי טעמא.
 בגין דהוה ידעי דא לדא, סתימו דמלין
 דהוה אמרי, ובגי נשא אחרנין לא הוה ידעי
 לאסתפלא ולמנדע בהו כלל, ובגינייהו,

חוט אחד היה (עמוד העגן) מאותו
 צד של האור הראשון שיצא
 בשמחה בבל (של הבל) כשנכנס
 למשכן שלמטה, ומאותו יום
 (ראשון) לא נגלה, אבל שמוש
 משמש בעולם, והוא מחדש בכל
 יום מעשה בראשית.

רבי יוסי היה עוסק בתורה, והיו
 עמו רבי יצחק ורבי חזקיה. אמר
 רבי יצחק, הרי ראינו שמעשה
 המשכן הוא כמו מעשה שמים
 וארץ, והרי התעוררו החברים
 בסודות שלהם מעט, שלא יכול
 איש לאכל בפיו ולהושיט ידו
 לתוך פיו ולבלע.

אמר רבי יוסי, דברים אלו נעלה
 אותם לתוך (אצל) המנורה
 הקדושה, שהוא מתקן תבשילים
 מתוקים, כמו שהתקנים העתיק
 הקדוש, נסתר כל הנסתרים, והוא
 מתקן תבשילים, שאין בה מקום
 שיבא אחר וישפך בהם מלח.
 ועוד, שיכול אדם לאכל ולשתות
 ולהשלים כרסו מפל עדוני
 העולם ולהשאר, ובו יתקיים
 (מלכים-ב ד) ויתן לפניהם ויאכלו
 ויותרו כדבר ה'.

פתח ואמר, (ש-א ה) וה' נתן
 חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי
 שלם בין חירם ובין שלמה
 ויכרתו ברית שניהם. פסוק זה
 הרי נאמר בכמה מקומות. אבל
 וה' - הספמה שלמעלה ומטה
 פאחד. וה' - הוא ובית דינו. נתן
 חכמה - נתן, כמו שנותן דורון
 ומתנות לאהובו. פאשר דבר לו
 - שלמות החכמה, בעשר,
 ובשלום ובשלטון. זהו שכתוב
 פאשר דבר לו.

ויהי שלם בין חירם ובין שלמה,
 מה הטעם? כי היו מפירים זה עם
 זה את סתר הדברים שהיו
 אומרים, ובגי אדם אחרים לא היו
 יודעים להתבונן ולדעת בהם